

“Everything in the world is about sex except sex. Sex is about power.”

- **Oscar Wilde**

Onderzoek naar de relatie tussen geslacht en spreekstijl. Wat is het effect van power markers en wie spreekt meer powerful?

Edu Goossens 3687279
Bachelor Communicatie- en informatiewetenschappen
Eindwerkstuk Communicatiestudies
Begeleider: Nivja de Jong
Faculteit Geesteswetenschappen Universiteit Utrecht

Samenvatting

In dit onderzoek is de relatie tussen geslacht en spreekstijl onderzocht. Centraal stond de vraag of een powerful spreekstijl in verband gebracht kan worden met geslacht. Vervolgens is onderzocht of deze powerful spreekstijl ook invloed heeft op de perceptie van power bij de luisteraar. Het geslacht van de spreker en de luisteraar zijn hier ook als factoren meegenomen in de analyse. Twintig proefpersonen hebben in dit onderzoek geluisterd naar 28 audiofragmenten. Deze audiofragmenten zijn afkomstig uit het onderzoek van Davidse (2014) en bestaan uit 14 mannelijke en 14 vrouwelijke sprekers. De audiofragmenten bestaan uit een overtuigende taak en worden beoordeeld door tien vrouwen en tien mannen middels een vijftiental vragen. Deze vragen zijn opgebouwd vanuit de Likertschaal en bevragen vijf verschillende constructen; dynamiek, aantrekkelijkheid, beschaafdheid, zelfcontrole en controle over anderen. De resultaten geven aan dat mannelijke sprekers minder gebruik maken van power markers dan vrouwelijke sprekers. Ook worden mannelijke sprekers hoger beoordeeld door de respondenten op het gebied van dynamiek, aantrekkelijkheid en zelfcontrole. In de discussie worden verschillende implicaties en mogelijke vertrekpunten voor vervolgonderzoek genoemd.

Inhoudsopgave

	Inleiding.....	Blz. 4
2	Verschillende vakgebieden.....	Blz. 5
2.1	Power.....	Blz. 5
2.2	Controle over anderen en zelfcontrole.....	Blz. 6
2.3	Verschil in power markers.....	Blz. 7
2.4	Geslacht en power.....	Blz. 8
3	Onderzoeksvragen.....	Blz. 10
4	Methode.....	Blz. 11
4.1	Participanten.....	Blz. 11
4.2	Materiaal.....	Blz. 11
4.2.1	Audiofragmenten.....	Blz. 11
4.2.2	Vragenlijsten.....	Blz. 12
4.2.3	Procedure.....	Blz. 13
4.4	Metten van power markers.....	Blz. 13
5	Analyse.....	Blz. 14
5.1	Verdeling power markers.....	Blz. 14
5.2	Verschil in geslacht?	Blz. 15
6	Conclusie.....	Blz. 17
7	Algehele discussie.....	Blz. 18
8	Literatuurlijst.....	Blz. 20
	Bijlagen.....	Blz. 21

Inleiding

“Women are a decorative sex. They never have anything to say, but they say it charmingly (Wilde, 1891, p. 42). Deze befaamde quote uit het boek *The Picture of Dorian Gray* (1891) van de Ierse poëet Oscar Wilde, geeft de kern weer van hoe er in de afgelopen eeuwen over het taalgebruik van vrouwen werd gedacht. Het taalgebruik van vrouwen verschilde in veel opzichten met dat van mannen (Jespersen, 1922). Vaak is dit te herleiden tot de positie van de vrouw ten opzichte van de positie van de man. In een tijd waarin er nog een grote ongelijkheid heerste tussen mannen en vrouwen, opereerden mannen vaak in een veelzijdigere omgeving dan (hun) vrouwen. Jespersen (1922) geeft aan dat verschillen in taalgebruik mede teweeggebracht werden doordat mannen vaak op school of bijvoorbeeld de militaire dienst in aanraking komen met verschillende talen en dialecten. Hierbij ligt de oorzaak van de distinctie dus niet zozeer bij het geslacht, maar bij de sociale status. Het verschil tussen het mannelijke en vrouwelijke taalgebruik is volgens hem dus slechts een kwestie van niveau. Het zijn twee verschillende lagen binnen eenzelfde taal, de een hoger, plechtiger en de ander meer natuurlijk en vertrouwd. Deze laatste meer ‘slordige’ stijl is volgens Jespersen de enige stijl die bekend is bij ‘ordinary women’ (Jespersen, 1922).

Robin Lakoff (1975) geeft ongeveer vijftig jaar later hetzelfde idee weer in haar boek *Language and Woman's Place*. “‘Woman's language’ has as foundation the attitude that women are marginal to the serious concerns of life, which are pre-empted by men.” Hiermee geeft ze de voortdurende ongelijkheid aan tussen de positie van de man en de vrouw. Dit citaat benadrukt ook dat het taalgebruik van vrouwen gevormd wordt door het feit dat het vrouwelijke geslacht niet serieus genomen wordt. Het gebrek aan power bij vrouwen reflecteert volgens Lakoff op de wijze waarop vrouwen geacht worden te spreken en de wijze waarop over vrouwen gesproken wordt. In gepast vrouwelijk taalgebruik worden gevoelsuitingen vermeden, expressie van onzekerheid op prijs gesteld en uitingen over inhoudelijke kwesties worden triviaal geacht (Lakoff, 1975). Vrouwen dienen zich als *ladies* te gedragen. Dit zorgt er voor dat vrouwen zich niet kunnen bewegen binnen de sociale hiërarchie, omdat ‘being ladylike precludes being powerful in our culture’ (Lakoff, 1975).

Geslacht is dus een factor bij het hanteren van een bepaalde krachtige spreekwijze. Maar wat houdt deze krachtige of machtige spraak nu eigenlijk in? En is er inderdaad een verschil te herleiden in kracht (vanaf nu power genoemd) bij mannelijke en vrouwelijke sprekers en is het geslacht van de luisteraar hierbij ook een factor? Vinden vrouwelijke luisteraars mannen automatisch meer powerful, of juist andersom? In het huidige onderzoek zal onderzocht worden wat een spreker ‘powerful’ maakt en of het geslacht van de spreker en de luisteraar hier invloed op hebben.

2 Verschillende vakgebieden

Onderzoek naar powerful speech wordt in eerste instantie niet in verband gebracht met onderzoek naar de rol van geslacht op spreekstijl. Het zijn dan ook twee verschillende vakgebieden die in het huidige onderzoek samenkomen. Onderzoek naar power is voornamelijk gericht op welke linguïstische factoren leiden tot bepaalde 'powerful speech' (Erickson et al., 1978; Parton et al., 2002; Blankenship & Holtgraves, 2005). Uit voorgaand onderzoek blijkt echter dat geslacht hier een rol in speelt en effect kan hebben op de (perceptie van) power van de spreker (Lakoff, 1975; Carli, 1990). De twee verschillende vakgebieden komen dus samen als het gaat om onderzoek naar power. Als eerste zal het begrip power aan bod komen en de verschillende linguïstische elementen die hier aan verbonden zijn. Vervolgens zal de rol van het geslacht uitgelicht worden in combinatie met deze powerful speech.

2.1 Power

Onderzoek binnen de sociolinguïstiek heeft aangetoond dat individuen aanzienlijk verschillen in specifieke linguïstische stijlen die zij gebruiken in uiteenlopende omgevingen. Mensen hanteren een andere spreekstijl wanneer zij afkomstig zijn uit een armoedig milieu met een lage sociale status dan wanneer zij goed opgeleid zijn en uit een beter milieu komen (Erickson et al., 1978). Deze spreekstijl is gerelateerd aan verschillende eigenschappen als sociale status, geslacht en bijvoorbeeld etnische groep. Vaak is er in onderzoek naar spreekstijl gebruik gemaakt van manipulatie van verschillende linguïstische variabelen, als bijvoorbeeld aarzelingen en intonatie. Erickson et al. (1978) maken in hun onderzoek gebruik van natuurlijke spraak, wat voorheen nog vrijwel niet onderzocht was. Ook geven Erickson et al. aan dat voorgaande theorieën zich vaak niet gefocust hebben op stilistische kwesties. Het experiment dat zij opgezet hebben was dan ook bedoeld om het onderzoek naar spreekstijlen te verbreden door de effecten van subtiele variaties in spreekstijl op de perceptie van de toehoorder te onderzoeken. Er werd hier gekeken naar de aantrekkelijkheid van de spreker en de acceptatie van de boodschap door de toehoorder. Dit empirische onderzoek betrok 152 participanten afkomstig uit verschillende achtergronden en uit de resultaten kwam naar voren dat proefpersonen afkomstig uit verschillende milieus een variatie toonden in spreekstijl.

Individen behorende tot een lage sociale status maakten frequent gebruik van *intensifiers* ('dus', 'erg'), *hedges* ('opzich', 'zeg maar'), *hesitation forms* ('uh', 'dus') en nog meer linguïstische factoren als hogere 'vragende' intonatie en beleefdheidsvormen. Deze factoren bleken voornamelijk voor te komen in de groep van proefpersonen met lagere status en power. Erickson et al. (1978) noemen de spreekstijl waarin deze factoren voorkomen dan ook een *powerless speech style*. De sociolinguïstische analyse die zij uitgevoerd hebben geeft aan dat mensen met een hogere sociale

status deze powerless stijl aanzienlijk minder vaak gebruiken. Zij maken gebruik van een directere stijl die Erickson et al. de *powerful speech style* noemen (Erickson et al., 1978).

Naast dat de powerful-powerless manipulatie de perceptie van de toehoorder op het gebied van aantrekkelijkheid en geloofwaardigheid van de spreker beïnvloedde, had de manipulatie ook effect op de acceptatie van de boodschap (Erickson et al., 1978).

2.2 Controle over anderen en zelfcontrole

Een powerless spreekstijl wordt dus negatief geëvalueerd en een powerful stijl positief. Hosman & Siltanen (1994) geven echter aan dat hoewel dit intussen bekend is, er in veel studies nog een tweetal verklaringen missen. Dit zijn namelijk de 'control over others' en 'control of self' verklaringen. Controle over anderen is een complex element, omdat dit zowel positief als negatief geïnterpreteerd kan worden. Deze verklaring geeft aan dat een powerful speech stijl positief geëvalueerd wordt omdat men de personen die deze stijl gebruiken als krachtig waarneemt en krachtige mensen hebben controle over anderen (Hosman & Siltanen, 1994). Controle over anderen kan positief waargenomen worden wanneer dit gezien wordt als invloedrijk en effectief. Controle over anderen kan echter ook negatief geïnterpreteerd worden wanneer dit als dreigend, dictatoriaal of dominant gezien wordt.

De tweede verklaring die Hosman & Siltanen (1994) geven is dat een powerful spreekstijl een bepaalde zelfcontrole aanduidt.

“Powerful speech indicates that a speaker is in control of him or herself, knows how to behave appropriately in a situation [...], or is confident of him/herself, and people evaluate those who exhibit self-control positively [...]. This includes control of one's communication”(Hosman & Siltanen, 1994, p. 287).

Hosman & Siltanen (1994) concluderen in de studies die zij uitgevoerd hebben dat zelfcontrole en controle over anderen inderdaad geassocieerd kunnen worden met powerless en powerful speech. De afwezigheid van power markers als bijvoorbeeld hedges zorgt voor een hogere perceptie van zelfcontrole en controle over anderen. De aanwezigheid van deze power markers zorgen op hun beurt voor een lagere perceptie van ander- en zelfcontrole. Niet alle componenten wegen echter even zwaar in het meten van zelfcontrole en controle over anderen. Tag questions produceerde de meest negatieve perceptie en intensifiers zorgden zelfs voor een positieve perceptie van zelfcontrole en controle over anderen (Hosman & Siltanen, 1994).

2.3 Verschil in power markers

Dit laatste resultaat is in tegenspraak met eerder onderzoek van bijvoorbeeld Erickson et al. (1978). Het positieve effect van intensifiers wordt echter bevestigd door onderzoek van o.a. Hosman (1989) en Hosman & Siltanen (2011). Intensifiers blijken de kracht van een uitspraak te versterken, waar hedges en tag questions juist het tegenovergestelde teweegbrengen. Hedges en tag questions beïnvloeden de perceptie van geloofwaardigheid en aantrekkelijkheid, maar intensifiers niet. Ook hedges in combinatie met aarzelingen zorgen voor lagere perceptie in autoriteit en sociale aantrekkelijkheid (Hosman, 1989).

Er blijkt dus verschil aanwezig te zijn tussen verschillende power markers. Blankenship & Holtgraves (2005) benadrukken dit gegeven. In hun onderzoek voerden zij twee verschillende experimenten uit, waarbij participanten in experiment 1 geschreven materiaal moesten evalueren en in experiment 2 audio materiaal. Ook zij verwachtten dat markers die powerlessness benadrukken leiden tot minder acceptatie van de boodschap en een negatief effect hebben op de overtuiging. Zij keken echter ook naar het effect van de verschillende power markers. Allereerst concludeerden ook Blankenship & Holtgraves (2005) dat *linguistic markers of powerlessness* (of ook wel hedges, aarzelingen en tag questions) inderdaad een negatief effect hebben op de overtuiging. Dit is echter alleen het geval wanneer de proefpersonen gemotiveerd waren de boodschap te verwerken. Wanneer proefpersonen niet gemotiveerd waren om de boodschap te verwerken trad er echter een ander effect op. Globaal gezien zorgden power markers alsnog voor een negatieve evaluatie, maar minder significant dan bij gemotiveerde proefpersonen. Tag questions zorgden bij het tweede experiment zelfs voor positievere houdingen ten opzichte van de boodschap bij lage relevantie (Blankenship & Holtgraves, 2005).

“Hedges had the most negative effect on perceptions of the message. In both experiments, and regardless of whether relevance was low or high, hedges resulted in more negative perceptions of the message than any other marker or the control message...” (Blankenship & Holtgraves, 2005, p. 20)

Power markers of linguistic markers of powerlessness worden dus op verschillende wijzen waargenomen door luisteraars. Hedges, tag questions en hesitations lijken op een gelijke manier te opereren, maar wanneer ze gebruikt worden op een ander niveau zijn de resultaten uiteenlopend. Hosman & Siltanen (2011) onderzoeken hoe deze power markers effect hebben in het bijzijn van andere power markers. Tot dusver zijn de power markers voornamelijk individueel onderzocht, terwijl Hosman (1989) al ondervond dat gecombineerde markers onverwachte resultaten teweegbrachten.

De studie van Hosman & Siltanen (2011) gaat na of tag questions, hedges en argument kwaliteit de geloofwaardigheid van de spreker, de cognitieve reactie en de attitude ten opzichte van het onderwerp beïnvloeden. Ook zij vonden dat tag questions de geloofwaardigheid van de spreker en de kwaliteit van de boodschap beschadigen. Tegelijkertijd concludeerden zij dat er een interactie effect aanwezig was tussen tag questions en argument kwaliteit. Wanneer de argument kwaliteit hoog was zorgden tag questions voor een negatieve perceptie van de power van de spreker. Dit was niet het geval bij lage argumentkwaliteit. Dit geeft wederom de rol van tag questions weer als powerlessness marker (Hosman & Siltanen, 2011).

Parton et al. (2002) benadrukken het belang van verbale boodschappen in hun onderzoek. Als het gaat om de uitkomsten van interviews, hebben verbale boodschappen een positiever effect op de toehoorder dan non-verbale boodschappen, zoals bijvoorbeeld geschreven teksten. Ook blijkt dat mensen die geen standaard dialect gebruiken negatiever geëvalueerd worden op aantrekkelijkheid en competentie ten opzichte van mensen die gebruik maken van standaard of prestigieuze dialecten (Atkins, 1993). "People attribute favorable characteristics such as dynamism, social attractiveness, superiority, control over self, and control over others to those using a powerful speech style." (Parton et al., 2002, p. 145) Deze bovengenoemde karakteristieken zijn kenmerkend voor mensen met power en dus voor mensen die gebruik maken van een powerful spreekstijl, zoals eerder al benadrukt door (Hosman & Siltanen, 1994).

2.4 Geslacht en power

Carli (1990) heeft onderzoek gedaan naar de rol van geslacht in combinatie met taal en beïnvloeding. Voor haar onderzoek heeft Carli allereerst een voortest uitgevoerd. Het doel van deze voortest was om alle respondenten die neutraal tegenover bepaalde geslacht-gerelateerde onderwerpen stonden, niet deel te laten nemen aan het onderzoek. Van de 229 personen die de voortest hadden gemaakt, bleven er 59 vrouwen en 59 mannen over voor het daadwerkelijke onderzoek. Deze personen werden ingedeeld in tweetallen, waarvan 58 gemixte paren (man en vrouw), 30 vrouwelijke paren en 30 mannelijke paren. Deze paren werden zo ingedeeld dat ze altijd tegenovergestelde meningen hadden ten opzichte van de topics van de voortest. Vervolgens werd er van de paren geacht dat zij gedurende 10 minuten zouden discussiëren over een 'geslacht-neutrale' stelling. Carli (1990) concludeert dat vrouwen een andere spreekstijl hanteren dan mannen. Wanneer vrouwen met mannen interacteren, blijkt dat vrouwen bescheidener praten dan wanneer zij interactie hebben met andere vrouwen. Tegelijkertijd blijkt een bescheiden spreekstijl voor vrouwen functioneel te zijn. Deze spreekstijl beïnvloedde mannen namelijk meer dan een assertieve spreekstijl. Deze bescheiden,

of ook wel powerless, spreekstijl had echter een tegenovergesteld effect wanneer vrouwen met andere vrouwen interacteerden.

Carli (1990) geeft ook aan dat het gebruik van power markers en dus een bescheiden spreekstijl, echter niet zozeer te relateren valt aan geslacht maar juist aan sociale status. Vrouwen proberen door middel van spreekstijl om te gaan met deze ongelijkheid in status. Door de aanwezigheid van verschillende normen voor mannen en vrouwen zou op deze manier namelijk de spreekstijl en tegelijkertijd de perceptie van deze spreekstijl beïnvloed zijn (Carli, 1990).

Ook met betrekking tot geslacht kunnen de verschillende power markers niet als één geheel gezien worden. Bradac et al. (1994) hebben verschillende markers individueel onderzocht en concludeerden dat intensifiers vaker voorkwamen dan hedges en aarzelingen. Vrouwen gebruikten in dit onderzoek meer intensifiers en mannen meer hedges. Parton et al. (2002) geven dan ook aan dat het gebruik van hedges en intensifiers niet zomaar onder 'vrouwelijk taalgebruik' mogen worden geschaard. Eerder echter al beschreven dat intensifiers niet altijd gelden als powerless markers.

Ook bij vrouwen geldt dat het gebruik van een powerful spreekstijl zorgt voor een hogere geloofwaardigheid en een grotere overtuigingskracht. De negatieve effecten van een powerless spreekstijl bij vrouwen zijn echter minder aanwezig wanneer de luisteraar een man is (Johnson & Vinson, 1987; Carli, 1990). Carli (1990) geeft hier als mogelijke verklaring voor dat er verwacht wordt door mannen dat vrouwen een bepaalde powerless speech gebruiken. Tegelijkertijd zien vrouwen een powerless spreekstijl bij andere vrouwen als zijnde zwak en onzeker. Mannen en vrouwen beoordeelden beiden vrouwen als zijnde minder competent en geleerd, wanneer deze vrouwen een powerless spreekstijl gebruikten. Dit zelfde effect is niet gevonden voor mannen die een powerless spreekstijl hanteerden (Carli, 1990).

Parton et al. (2002) geven aan dat er geen significant verschil is gevonden tussen mannelijke en vrouwelijke sprekers (die beiden gebruik maakten van een powerful en powerless spreekstijl), in een interview omgeving. Zij vinden geen duidelijke connectie tussen geslacht en spreekstijl. Dit terwijl er in eerder onderzoek wel een interactie is gevonden (Erickson et al., 1978). Het blijkt dat de relatie tussen geslacht en spreekstijl en daarbij de mogelijke connectie van powerful speech met een van de twee geslachten erg complex is.

Lakoff (1975) is er echter van overtuigd is dat er een bepaalde 'women's language' bestaat. Lakoff beschrijft deze women's language als zijnde inferieur en minder krachtig dan mannelijke spreekstijl. Over het algemeen gebruiken vrouwen volgens Lakoff minder scheldwoorden, spreken vrouwen beleefder en gebruiken vrouwen meer tag questions, hedges en intensifiers. Haar analyse

bestempelt mannelijke taal als de norm en ziet dit als neutraal taalgebruik. Verschillende vrouwelijke vormen van taal zouden zwakte en onzekerheid overdragen. Hoewel Lakoff het bestaan van een vrouwelijke vorm van taal erkent, geeft ook zij aan dat dit te maken heeft met de sociale status van vrouwen (Lakoff, 1975).

3 Onderzoeksvragen

De relatie tussen geslacht en powerful speech zal in dit onderzoek centraal staan. Met name de onduidelijkheid die nog steeds bestaat in deze relatie, is de brandstof geweest voor het doen van dit onderzoek. Allereerst zal de productiedata onderzocht worden op het voorkomen van power markers. Komen bij de vrouwelijke sprekers meer power markers voor dan bij de mannelijke sprekers? Of juist andersom? Vervolgens zal onderzocht worden of de perceptie van de luisteraars beïnvloed wordt door het geslacht van de sprekers. Tegelijkertijd zal gekeken worden of er een effect van de power markers aanwezig is. Om duidelijkheid te verkrijgen in bovenstaande probleemstellingen, zijn een tweetal vragen opgesteld. Allereerst een onderzoeksvraag die de mate van power meet bij de productiedata.

In hoeverre zijn power markers en de daarbij horende powerful spreekstijl verbonden aan geslacht?

Vervolgens is het van belang dat duidelijk wordt of het geslacht van de spreker invloed heeft op de perceptie van power bij de luisteraar. Tegelijkertijd is het geslacht van de luisteraar hierbij ook relevant. De volgende vraag is opgesteld om dit te onderzoeken.

In welke mate heeft het geslacht van de spreker invloed op de perceptie van power bij de luisteraar en speelt het geslacht van de luisteraar hier een rol in?

4 Methode

De twintig luisteraars die deelgenomen hebben aan dit onderzoek werden geacht naar 28 audiofragmenten te luisteren, om deze vervolgens te beoordelen op power. Deze power werd gemeten door het beantwoorden van een vijftiental vragen, op te delen in vijf constructen. De 28 audiofragmenten zijn afkomstig uit de master thesis van Davidse (2014).

4.1 Participanten

De luisterdata in dit onderzoek is verzameld onder twintig proefpersonen. Deze proefpersonen zijn allen bekenden van de auteur en zijn dus ook voornamelijk afkomstig uit de omgeving Utrecht. Negentien van de twintig proefpersonen zijn studenten, waarvan veertien een wetenschappelijke opleiding genieten of hebben genoten. De overige vijf van de 19 studenten studeren aan de Hogeschool. Een proefpersoon is geen student en heeft een MBO opleiding afgerond. De leeftijden van de proefpersonen variëren van 19 tot en met 59 jaar ($M = 24,25$; $SD = 8,204$). De proefpersonen bestonden uit 10 vrouwen en 10 mannen, dus evenveel mannen als vrouwen.

4.2 Materiaal

4.2.1 Audiofragmenten

Zoals al eerder genoemd zijn de audiofragmenten afkomstig uit het onderzoek van Davidse (2014). In dat onderzoek werden 30 Nederlandse moedertaalsprekers gevraagd elk vier spreektaken uit te voeren in de vorm van een monoloog. Deze vier spreektaken verschilden van elkaar in moeilijkheid en in spontaniteit. Taak 2 was een spontane taak waarbij de participanten zijn of haar denkbeeldige zus moesten adviseren over een belangrijke toekomstkeuze. De denkbeeldige zus moet kiezen tussen in de avond naar school gaan en overdag werken, of bij een bedrijf gaan werken en tijdens kantooruren een opleiding gaan volgen. De proefpersoon moest de tweede optie aanbevelen. In het huidige onderzoek is deze taak dan ook gebruikt, door het overtuigende element dat aanwezig is in de fragmenten. De audiofragmenten afkomstig uit het onderzoek van Davidse varieerden in lengte van 28 tot 124 seconden. Deze fragmenten zijn in het huidige onderzoek gemanipuleerd in lengte, waarbij in de meeste gevallen de aanhef weggeknipt is om tot zo gelijk mogelijke fragmenten te komen. De audiofragmenten duurden na manipulatie allemaal ongeveer 20 seconden met een marge van maximaal 4 seconden. De fragmenten zijn zo geknipt dat de luisterfragmenten natuurlijk overkomen, zonder halve zinnen of uitingen. De proefpersonen kregen allemaal 28 fragmenten te horen, waarvan 14 vrouwelijke sprekers en 14 mannelijke sprekers. Taak twee van een van de proefpersonen uit het onderzoek van Davidse (2014) was namelijk defect en kon niet worden

gebruikt. Dit zorgde voor een scheve verdeling in geslacht, dus was het nodig om ook een fragment van het andere geslacht niet te gebruiken.

4.2.2 Vragenlijsten

De twintig proefpersonen kregen allemaal een vragenlijst voordat het experiment begon. Voordat ze deze vragenlijst in mochten vullen, werd er van de participanten gevraagd allereerst een goedkeuringsformulier in te vullen. Dit formulier is terug te vinden in bijlage 1. Op de vragenlijst stonden een vijftiental vragen die allemaal een bepaald aspect van power bevragen. Deze vijftien vragen zijn op te delen in vijf constructen: dynamiek, aantrekkelijkheid, beschaafdheid, zelfcontrole en controle over anderen. Deze vragen zijn opgesteld volgens de Likertschaal en hebben elk 5 opties. Hier onder volgen per construct enkele voorbeelden. In bijlage 2 is de gehele vragenlijst terug te vinden.

Dynamiek:

1. Actief 1 _____ : 2 _____ : 3 _____ : 4 _____ : 5 _____ Passief

Aantrekkelijkheid:

5. Aardig 1 _____ : 2 _____ : 3 _____ : 4 _____ : 5 _____ Gemeen

Beschaafdheid:

7. Welbespraakt 1 _____ : 2 _____ : 3 _____ : 4 _____ : 5 _____ Onbelezen

Zelfcontrole:

10. Beheerst 1 _____ : 2 _____ : 3 _____ : 4 _____ : 5 _____ Onbeheerst

Controle over anderen:

14. Invloedrijk 1 _____ : 2 _____ : 3 _____ : 4 _____ : 5 _____ Niet invloedrijk

De proefpersonen werden ook geacht hun leeftijd, geslacht en opleidingsniveau aan te geven op de vragenlijst. Zoals eerder aangegeven kregen de participanten 28 fragmenten te horen. Voor al deze 28 fragmenten moesten zij deze vijftien vragen invullen. Dit gebeurde middels een tabel, waardoor alle resultaten op één blad papier terecht kwamen. Deze tabel is terug te vinden in bijlage 3.

4.3 Procedure

Alle proefpersonen hebben het experiment uitgevoerd in dezelfde omgeving, namelijk in een ruime woonkamer. Deze ruimte is voor het huidige onderzoek zo rustig mogelijk gemaakt zodat proefpersonen niet door de omgeving afgeleid konden worden. Voor elke sessie werd deze omgeving zo goed mogelijk gekopieerd zodat eventuele resultaten hier niet aan toegeschreven kunnen worden. De eerste groep participanten bestond uit acht personen. Dit was een lange sessie, mede doordat het de eerste sessie was, maar ook omdat er wellicht teveel proefpersonen tegelijk het experiment aan het afnemen waren. Voordat het daadwerkelijke experiment kon beginnen moesten de acht proefpersonen allereerst alle gegevens invullen. Dit duurde even door de rumoerige sfeer die aanwezig was, maar ook omdat de proefleider nog moest wennen aan de situatie. Gedurende 50 minuten werd het experiment afgenomen. De tweede sessie bestond uit vijf proefpersonen en verliep een stuk sneller. Deze sessie duurde ongeveer 30 minuten. Er volgden nog twee sessies van 4 en 3 proefpersonen die beiden ook rond de 30 minuten duurden. Voordat het experiment aanving werd een korte inleiding gegeven door de proefleider. In deze inleiding werd uitgelegd dat de proefpersonen de vragenlijst pas mochten invullen nadat het fragment was afgelopen. Ook werd de proefpersonen gevraagd om bij het eerste antwoord te blijven en niet te veel te wijzigen.

4.4 Meten van power markers

Allereerst werden de audiofragmenten geanalyseerd op de aanwezigheid van power markers (hedges, tag questions en aarzelingen). Er is slechts gekozen voor deze power markers, omdat deze in voorgaand onderzoek veelal gebruikt worden en de werkelijke 'power' meten (Hosman & Siltanen, 2011; Blankenship & Holtgraves, 2005). Intensifiers zijn achterwege gelaten omdat het aan de context ligt of een intensifier als power marker gezien kan worden of niet (Hosman & Siltanen, 2011). In het huidige onderzoek zijn de audiofragmenten te kort, waardoor de betekenis van de intensifiers niet te achterhalen is. Het aantal power markers is dus gemeten door tijdens het luisteren naar de gemanipuleerde audiofragmenten aarzelingen en woorden als 'eh', 'denk ik', 'toch' en andere markers te tellen. Al deze power markers zijn handmatig geteld, wat goed mogelijk was bij fragmenten van ongeveer twintig seconden. Niet alle hedges worden genoemd in voorgaand onderzoek, vandaar dat er regelmatig twijfel ontstond bij verschillende uitingen. Om te kijken of een uiting als 'eigenlijk' of 'in principe' als hedge geteld kon worden werd er naar de context gekeken. Wanneer deze uitingen geen echte betekenis hadden in de bredere context werden ze geteld als hedge.

5 Analyse

Voordat er correlaties en regressieanalyses uitgevoerd worden is het van belang dat de betrouwbaarheid van de verschillende constructen hoog genoeg is. Hiervoor zijn betrouwbaarheidstoetsen uitgevoerd per construct waaruit bleek dat niet alle constructen betrouwbaar waren. De constructen die de dynamiek ($\alpha = .73$), aantrekkelijkheid ($\alpha = .85$) en controle over anderen ($\alpha = .76$) hebben gemeten zijn als betrouwbaar bevonden. De constructen die beschaafdheid ($\alpha = .26$) en zelfcontrole ($\alpha = .57$) zijn niet betrouwbaar genoeg om ze als één construct samen te voegen. Aangezien een construct uit een drietal vragen bestaat is er gekeken of de betrouwbaarheid hoog genoeg werd, wanneer een van de drie vragen niet meegenomen zou worden. De betrouwbaarheid werd bij het construct beschaafdheid hoog genoeg wanneer vraag 9 verwijderd zou worden ($\alpha = .72$). Bij het construct zelfcontrole steeg de betrouwbaarheid ook nadat vraag 12 verwijderd was ($\alpha = .75$). Vanaf nu kunnen de scores van de verschillende participanten per construct samengevoegd worden.

De scores van de vragen die niet bij de constructen meegenomen zijn, worden niet achterwege gelaten, maar zullen individueel geanalyseerd worden.

5.1 Verdeling power markers

Vervolgens zijn de gemiddelden en standaarddeviaties gemeten van het aantal hedges en aarzelingen die voorkwamen bij de eerste meting van power markers. Het aantal hedges en aarzelingen zijn samengevoegd tot een totaal aantal power markers. In tabel 1 zijn de waarden te zien verdeeld over mannen en vrouwen.

Tabel 1: Gemiddelden en (standaarddeviaties) van power markers per geslacht.

	Geslacht	Gemiddelden (SD)
Power markers	Man	4.85 (2.15)
	Vrouw	5.60 (3.12)

Uit de tabel blijkt dat er een verschil is in het gemiddelde aantal power markers dat voorkomt bij mannen (4.85) en vrouwen (5.60). Dit verschil is significant ($t = -3,280$; $df = 558$; $p = 0,001$). De audiofragmenten waarbij vrouwen aan het woord waren bevatten meer power markers dan de audiofragmenten waarbij mannen aan het woord waren.

5.2 Verschil in geslacht?

Om een antwoord te krijgen op de vraag of het geslacht van de spreker invloed heeft op de perceptie van power bij de luisteraar, is het nodig dat een ANOVA toets uitgevoerd moet worden. Namelijk een herhaalde metingen ANOVA. Hiermee wordt tegelijkertijd de rol van het geslacht van de luisteraar bepaald. Per construct is een herhaalde metingen ANOVA uitgevoerd waarvan de gemiddelden en standaarddeviaties in tabel 2 weergegeven staan.

Tabel 2: Gemiddelden (en standaarddeviaties) van de luisteraarsbeoordelingen per construct.

	Geslacht spreker	Geslacht luisteraar			
		Man		Vrouw	
Dynamiek	Man	3,16	(0,34)	2,93	(0,16)
	Vrouw	3,29	(0,24)	3,1	(0,19)
Aantrekkelijkheid	Man	2,71	(0,35)	2,43	(0,33)
	Vrouw	2,81	(0,38)	2,65	(0,32)
Beschaafdheid	Man	2,81	(0,42)	2,89	(0,52)
	Vrouw	2,8	(0,52)	2,9	(0,24)
Zelfcontrole	Man	2,51	(0,30)	2,85	(0,22)
	Vrouw	2,62	(0,45)	2,86	(0,42)
Controle over ander	Man	3,3	(0,26)	3,28	(0,35)
	Vrouw	3,34	(0,2)	3,29	(0,16)

Na het uitvoeren van een herhaalde metingen ANOVA blijkt dat er een effect is van het geslacht van de spreker op dynamiek. Dit effect is significant ($F(1, 18) = 9,95, p=0,005$). Het effect van het geslacht van de luisteraar op dynamiek is niet significant ($F(1, 18) = 2,84, p = 0,11$). Ook het interactie effect tussen het geslacht van de spreker en het geslacht van de luisteraar is niet significant op het gebied van dynamiek ($F < 1$). Wat betreft dynamiek blijken de vrouwelijke sprekers hoger beoordeeld te zijn dan de mannelijke sprekers.

Het effect van het geslacht van de spreker op aantrekkelijkheid is duidelijk significant ($F(1, 18) = 13,71, p=0,002$). Er is echter geen significant effect gevonden van aantrekkelijkheid op het geslacht van de luisteraar ($F(1, 18) = 1,23, p=0,282$). Ook is er geen interactie effect gevonden tussen het geslacht van de spreker en het geslacht van de luisteraar op het gebied van aantrekkelijkheid ($F = 1,13$). Bij het construct aantrekkelijkheid blijken vrouwelijke sprekers wederom hoger beoordeeld te zijn dan de mannelijke sprekers.

Er is geen enkel significant effect gevonden bij het construct beschaafdheid. Het effect van het geslacht van de spreker op beschaafdheid is niet significant ($F(1, 18) = 1,15, p=0,24$). Er is geen interactie effect gevonden tussen het geslacht van de spreker en het geslacht van de luisteraar ($F < 1$). Ook is er geen effect gevonden van geslacht van de spreker op beschaafdheid ($F(1, 18) < 0,001, p=0,97$). Vrouwelijke sprekers verschillen niet met mannelijke sprekers op het gebied van beschaafdheid. Ook in de perceptie van de luisteraars is geen significant verschil gevonden in geslacht.

Het effect van het geslacht van de spreker op zelfcontrole is significant bevonden ($F(1, 18) = 26,55, p < 0,001$). Er is geen significant effect aanwezig tussen zelfcontrole en het geslacht van de luisteraar ($F(1, 18) = 0,14, p=0,71$). Ook is er geen interactie effect gevonden op het gebied van zelfcontrole tussen het geslacht van de spreker en het geslacht van de luisteraar ($F=0,69$). De vrouwelijke sprekers werden ook hier hoger beoordeeld dan de mannelijke sprekers.

Als laatste is getoetst of er op het gebied van controle over anderen effecten van geslacht aanwezig zijn. Na het uitvoeren van de herhaalde metingen ANOVA blijkt dat op het gebied van controle over anderen geen significante effecten aanwezig zijn. Het effect van het geslacht van de spreker op controle over anderen is niet significant ($F(1, 18) = 0,03, p=0,62$). Geen effect is gevonden van het geslacht van de luisteraar op het construct controle over anderen ($F(1, 18) = 0,09, p=0,77$). Ook is er geen interactie effect aanwezig ($F < 1$). Mannelijke en vrouwelijke sprekers worden even hoog beoordeeld door de luisteraars in het construct controle over anderen.

Zoals eerder aangegeven zijn een tweetal vragen niet meegenomen in de analyse van de constructen, omdat deze vragen niet betrouwbaar samenhangen met de rest van het construct. Het is echter mogelijk dat deze vragen op zichzelf een effect gemeten hebben. Daarom is het van belang deze vragen individueel te analyseren. Het betreft vraag 9, afkomstig uit het beschaafdheidsconstruct en vraag 12, afkomstig uit het zelfcontrole construct. Vraag 9 bevraagt een mate van arrogantie en vraag 12 zelfverzekerdheid. In bijlage 2 zijn de vragen terug te vinden. In tabel 3 zijn de gemiddelden en standaarddeviaties te zien van vraag 9 en 12.

Tabel 3: Gemiddelden (en standaarddeviaties) van de luisteraarsbeoordelingen voor vraag 9 en 12.

	Geslacht spreker	Geslacht luisteraar			
		Man		Vrouw	
Beschaafdheid9	Man	3,08	(0,29)	2,85	(0,34)
	Vrouw	3,22	(0,3)	3,4	(0,35)
Zelfcontrole12	Man	2,69	(0,25)	2,63	(0,27)
	Vrouw	2,89	(0,24)	2,83	(0,16)

Om er achter te komen of er effecten aanwezig zijn bij deze twee vragen, zijn ook hier herhaalde metingen ANOVA's uitgevoerd. Allereerst blijkt dat er een significant effect aanwezig is van het geslacht van de spreker op arrogantie ($F(1, 18) = 59,78, p < 0,001$). Er is geen effect gevonden van het geslacht van de proefpersoon op arrogantie ($F(1, 18) = 0,04, p = 0,85$). Wel blijkt er een significant interactie effect op te treden tussen het geslacht van de spreker en het geslacht van de proefpersoon ($F(1, 18) = 20,77, p < 0,001$). Het blijkt dat vrouwelijke sprekers over het algemeen als minder arrogant beoordeeld worden dan de mannelijke sprekers. Dit terwijl er tegelijkertijd ook een interactie effect is gevonden tussen het geslacht van de spreker en het geslacht van de luisteraar op het gebied van arrogantie. Om te kijken waar dit effect zich bevindt is een gepaarde t-toets uitgevoerd. In tabel 3 zijn de gemiddelden en standaarddeviaties te zien. Er blijkt geen significant effect aanwezig van mannelijke luisteraars op geslacht. Wel is er een significant effect van vrouwen op het geslacht van de spreker ($t(9, 18) = -14,56, p < 0,001$). Vrouwelijke luisteraars geven een hogere score aan vrouwelijke sprekers dan mannelijke sprekers. Vrouwen vinden vrouwelijke sprekers dus minder arrogant dan mannelijke sprekers.

Er is ook een significant effect van het geslacht van de spreker op zelfverzekerdheid ($F(1,18) = 13,93, p = 0,002$). Er is echter geen significant effect gevonden van het geslacht van de luisteraar op zelfverzekerdheid ($F(1,18)$). Er is ook geen interactie effect tussen het geslacht van de spreker en het geslacht van de luisteraar op het gebied van zelfverzekerdheid ($F < 1$). Vrouwelijke sprekers worden als onzekerder beoordeeld dan mannelijke sprekers.

6 Conclusie

Vrouwen gebruiken meer power markers dan mannen en de spreekstijl van mannen is dus meer powerful dan die van vrouwen. De vraag of power markers en de daarbij horende powerful spreekstijl verbonden zijn aan geslacht is daarmee beantwoord. Uit de resultaten blijkt dat mannelijke sprekers minder power markers gebruiken dan vrouwelijke sprekers. Volgens Erickson et al. (1978) is deze spreekstijl direct te relateren aan de mate van power. Mannen maken dus meer gebruik van een powerful spreekstijl dan vrouwen.

De vraag is echter of deze power wel herkend wordt bij luisteraars en of geslacht deze perceptie van power beïnvloedt. Hierbij is niet alleen het geslacht van de spreker van belang, maar ook het geslacht van de luisteraar. Uit de analyse komt naar voren dat bij drie van de vijf constructen een effect van het geslacht van de spreker aanwezig was. Bij de constructen dynamiek, aantrekkelijkheid en zelfcontrole werden vrouwelijke sprekers hoger beoordeeld dan mannelijke sprekers. Hoger beoordeeld betekent dus dat de vrouwelijke sprekers een hoge score kregen, wat bij de verschillende constructen wijst op een hogere mate van powerlessness. De vrouwelijke sprekers zijn als minder

powerful beoordeeld dan de mannelijke sprekers op drie van de vijf constructen. Onder de constructen beschaafdheid en controle over anderen hebben zich geen significante effecten voorgedaan.

Omdat de constructen beschaafdheid en zelfcontrole samengevoegd zijn nadat er bij beide constructen een vraag verwijderd was om de betrouwbaarheid te garanderen, zijn er nog twee vragen buiten beschouwing gelaten. Vraag 9, afkomstig uit het beschaafdheidsconstruct, blijkt op zichzelf een effect teweeg te brengen. Vrouwelijke sprekers worden als minder arrogant beoordeeld dan mannelijke sprekers. Ook beoordelen vrouwelijke luisteraars vrouwelijke sprekers als zijnde minder arrogant dan mannelijke sprekers. Als laatste bleek ook vraag 12, afkomstig uit het construct zelfcontrole, effect te hebben. Vrouwelijke sprekers worden als onzekerder beoordeeld dan mannelijke sprekers.

Uit deze resultaten kan geconcludeerd worden dat het geslacht van de spreker invloed heeft op de perceptie van power bij luisteraars. Globaal gezien worden mannelijke sprekers hoger beoordeeld op de constructen die verschillende eigenschappen van power meten. Het geslacht van de luisteraar speelt hier echter geen rol in. In tegenstelling tot het onderzoek van Carli (1990) zijn hier geen interactie effecten gevonden. Mannelijke en vrouwelijke luisteraars waren het op één uitzondering eens met elkaar. Hoewel de resultaten niet overduidelijk zijn, kan er gesteld worden dat het gebruik van power markers zorgt voor een negatieve perceptie van power bij de toehoorder.

7 Algehele discussie

Uit de resultaten blijkt dat power markers zijn verbonden aan geslacht, mannen gebruiken namelijk minder power markers dan vrouwen. Ook worden mannelijke sprekers als meer powerful beoordeeld op drie van de vijf power-constructen. Omdat de effecten zich niet bij alle constructen voordoen is het lastig definitieve conclusies te trekken. De vijf constructen meten namelijk samen de mate van power. Los van elkaar meten ze slechts een bepaald aspect van power.

De opstelling van het experiment was zo ingericht dat mannelijke en vrouwelijke proefpersonen bij elkaar in een ruimte de vragenlijsten in moesten vullen. Doordat de proefpersonen zich dicht bij elkaar bevonden was het mogelijk om elkaars antwoorden te zien. Beïnvloeding, bewust of niet, was dus mogelijk vanuit beide geslachten. Hierbij was de verdeling van mannen en vrouwen ook niet altijd gelijk. Gezien voorgaand onderzoek (Carli, 1990; Parton et al., 2002) blijkt dat vrouwen bescheidener zijn wanneer zij in interactie zijn met mannen. De antwoorden die de vrouwen in dit onderzoek gegeven hebben, zouden op een zelfde manier bescheiden kunnen zijn.

Aangezien de sprekers uit het onderzoek van Davidse (2014) verschillende accenten hadden, van Brabants tot Noord-Hollands, kan dit ook invloed gehad hebben op de effecten. De beoordelaars waren echter allemaal afkomstig uit Utrecht en omgeving, dus de accenten hebben in dit geval waarschijnlijk hetzelfde effect teweeggebracht bij de luisteraars. Ook is de sociale status van de beoordelaars zo goed als gelijk. Alle participanten op één na zijn bezig met een universitaire of hogere opleiding en afkomstig uit een vergelijkbare omgeving. De gebruikte methode bevat echter nog wel een aantal valkuilen, zoals bijvoorbeeld bij de audiofragmenten. De fragmenten zijn gemanipuleerd in lengte, waardoor er niet bij elk fragment een gelijke boodschap naar voren kwam. Hoewel ze zo zorgvuldig mogelijk geknipt zijn, kan het zo zijn dat over het algemeen de mannelijke sprekers hun boodschap krachtiger over konden brengen. Ook zijn aspecten als intonatie en vloeiendheid niet meegenomen in de analyse. Het is daarnaast ook mogelijk dat verschillende hedges een ander effect teweegbrengen.

Terugkijkend op de resultaten hebben de vrouwelijke sprekers hogere scores gekregen op de constructen dynamiek, aantrekkelijkheid en zelfcontrole. Dit wijst op een hogere mate van powerlessness. Bij het construct dynamiek werden vrouwelijke sprekers dus als passiever, meer verlegen en minder aggressief beoordeeld. Deze aspecten kunnen bij de beoordelaars wellicht automatisch als vrouwelijke eigenschappen gezien zijn. De vragen zijn dus niet volledig geslacht neutraal. Tegelijkertijd zijn de resultaten in dit onderzoek niet direct te relateren aan voorgaand onderzoek. Dit omdat in de besproken onderzoeken er altijd interactie optrad tussen spreker en luisteraar. Hierdoor is het mogelijk dat de beoordelaars gematigder of juist meer extreme antwoorden gegeven hebben op de verschillende constructen. Non-verbale communicatie is dan ook volledig buiten beschouwing gelaten in dit onderzoek.

Hoewel naar voren is gekomen dat mannelijke sprekers meer powerful zijn dan vrouwelijke sprekers, zijn er nog genoeg aspecten die de resultaten mogelijk beïnvloed hebben. Zoals eerder aangegeven zijn mannelijke sprekers niet op alle gebieden als meer powerful beoordeeld. Er kunnen dus nog geen doorslaggevende conclusies gegeven worden over de werkelijke relatie tussen geslacht en spreekstijl. Wel blijkt er wel degelijk een effect aanwezig te zijn, maar het is nog onduidelijk waar dit effect aan toe te wijzen is. Meer onderzoek is overduidelijk nodig om de complexe relatie tussen geslacht en spreekstijl weer te geven.

8 Literatuurlijst

- Atkins, C. P. (1993). Do employment recruiters discriminate on the basis of nonstandard dialect? *Journal of Employment Counseling*, 30, 108-118.
- Blankenship, K.L. & Holtgraves, T. (2005). The Role of Different Markers of Linguistic Powerlessness in Persuasion. *Journal of Language and Social Psychology*, 24, pp. 3-24
- Bradac, J. J., Mulac, A., & Thompson, S. A. (1995). Men's and women's use of intensifiers and hedges in problem-solving interaction: Molar and molecular analyses. *Research on Language and Social Interaction*, 28, 93-116.
- Carli, L. (1990). Gender, Language, and influence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 941-951.
- Davidse, J. (2014). Het meten van power markers en vloeiendheid: twee vakgebieden één maat? *Tijdschrift voor taalbeheersing*, pp. 1-21.
- Erickson, B., Lind, E.A., Johnson, B.C., O'Barr, W.M. (1978). Speech style and impression formation in a court setting: The effects of "powerful" and "powerless" speech. *Journal of Experimental Social Psychology*, 14, pp. 266-279.
- Hosman, L. A. (1989). The evaluative consequences of hedges, hesitations, and intensifiers: powerful and powerless speech styles. *Human Communication Research*, 15, 383-406.
- Hosman, L.A. & Siltanen, S.A. (2011). Hedges, Tag Questions, Message Processing, and Persuasion. *Journal of Language and Social Psychology*, 20, pp. 1-8.
- Jespersen, O. (1922). *Language: Its Nature, Development and Origin*. London, George Allen & Unwin Ltd pp. 237-254
- Johnson, C., & Vinson, L. (1987). "Damned if you do, damned if you don't?" Status, powerful speech, and evaluations of female witnesses. *Women's Studies in Communication*, 10, 37-44.
- Lakoff, R. (1975). Language and Woman's Place. *Language in Society*, 2, pp. 45-80.
- Parton, S.R., Siltanen, S.A., Hosman, L.A., Langenderfer, J. (2002). Employment Interview Outcomes and Speech Style Effects. *Journal of Language and Social Psychology*, 21, 144-161.
- Wilde, O. (1891). The Picture of Dorian Gray. *Lippincott's Monthly Magazine*, p. 24

Bijlage 1

Goedkeuringsformulier

Respondent nummer:

Naam:

Geboortedatum:

Woonplaats:

Geslacht: M/ V

Opleidingsniveau: MBO / HBO / WO Anders, namelijk:

Nader te noemen de geïnterviewde verklaart als volgt:

De geïnterviewde verleent aan Edu Goossens van de Universiteit Utrecht het recht om de op opgenomen spraak voor niet-commerciële doeleinden op te nemen in zijn archieven en beschikbaar te stellen aan derden, maar alleen voor verrichten van wetenschappelijk onderzoek.

Geïnterviewde geeft hierbij toestemming voor het gebruik van zijn/haar persoonsgegevens die in dit onderzoek zijn vastgelegd voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek.

Aldus opgemaakt in tweevoud, waarvan 1 ter hand gesteld aan de geïnterviewde en 1 aan de Universiteit Utrecht.

te op .

Bijlage 2

Vragenlijst

Leeftijd:

Geslacht: M/V

Opleidingsniveau:

Plaats een X bij elke vraag in een van de vakjes. Wanneer u zich kan vinden in een van de twee eigenschappen, plaats u de X het dichtste bij deze eigenschap.

1. Actief	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Passief
2. Spraakzaam	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Verlegen
3. Aggressief	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Niet Aggressief
4. Lieflijk	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Verbitterd
5. Aardig	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Gemeen
6. Goedaardig	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Vijandelijk
7. Welbespraakt	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Onbelezen
8. Beschaafd	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Onbeschaafd
9. Arrogant	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Bescheiden
10. Beheerst	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Onbeheerst
11. Kalm	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Druk
12. Zelfverzekerd	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Onzeker
13. Effectieve leider	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Ineffectieve leider
14. Invloedrijk	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Niet invloedrijk
15. Dominant	1 ____ :2 ____ :3 ____ :4 ____ :5 ____	Meegaand

Bijlage 3

	Fragment	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	
Vraag																														
1																														
2																														
3																														
4																														
5																														
6																														
7																														
8																														
9																														
10																														
11																														
12																														
13																														
14																														
15																														